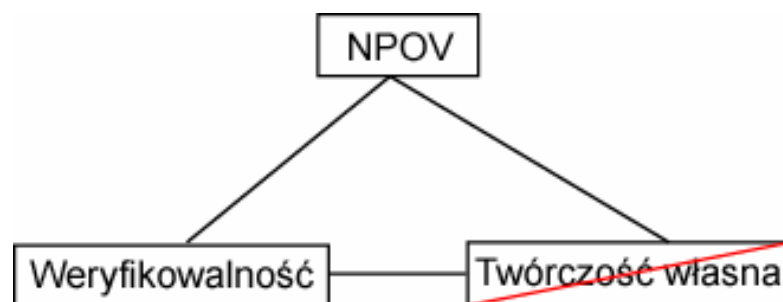


NPOV, zakaz twórczości własnej i weryfikowalność jako trzy filary encyklopedyczności Wikipedii w praktyce



Dlaczego to takie ważne?

- Wikipedia nie posiada „sztywnego” systemu recenzowania i weryfikacji haseł – stąd stosowanie i dobre zrozumienie zasad encyklopedyczności przez większość Wikipedystów jest bardzo istotne
- Jest to jedyna gwarancja tego, że Wikipedia nie przekształci się w tubę propagandową, blog, forum dyskusyjne, miejsce propagowania swoich prywatnych poglądów
- Co normalnie zawiera encyklopedia:

Artykuły omawiające neutralnie i treściwie pojęcia i obiekty, których istnienie można potwierdzić w innych źródłach.

Encyklopedia:

- nie tworzy nowych pojęć
- nie zmienia znaczenia istniejących pojęć
- nie prowadzi własnych badań
- nie zamiesza komentarzy autorów
- nie zamieszcza interpretacji własnych autorów

Neutralny punkt widzenia (NPOV)

Bezstronne prezentowanie różnych poglądów bez wskazywania, który z nich jest słuszny

NPOV nie jest:

- „obiektywnym punktem widzenia”
- „pośrednim punktem widzenia”
- „większościowym punktem widzenia”
- koniecznością przedstawiania każdego, nawet skrajnie mniejszościowego punktu widzenia
- ustalaniem, który punkt widzenia jest „prawdziwy”
- przedstawianiem poglądu mniejszościowego jako „prawdziwego” lub nawet większościowego

NPOV pozwala ustalać czy w kontrowersyjnym zagadnieniu zachowane są proporcje stron w toczącej się debacie, ale zakazuje ustalać, który pogląd jest „bardziej encyklopedyczny” czy „prawdziwszy”

Zakaz twórczości własnej

Umieszczanie w Wikipedii twórczości własnej lub opartej na nigdzie nie opublikowanych źródłach pierwotnych jest zabronione

Twórczość własna to nie tylko

- własne dzieła literackie
- własne badania naukowe
- wyniki własnych dochodzeń

Twórczość własna to także

- prywatne opinie i oceny
- własne interpretacje, poglądy i stworzone przez siebie pojęcia, których nikt inny nie używa

Twórczością własną nie jest opisywanie własnymi słowami informacji, teorii, opinii i ocen, które są opublikowane w powszechnie dostępnych źródłach, nawet jeśli autorem tych publikacji jest autor artykułu w Wikipedii.

Z zasady twórczości własnej wyłączone są cytaty oraz grafiki i zdjęcia.

Nie ma znaczenia, czy twórczość własna zawiera prawdę lub czy jest „obiektywnie wartościowa” – odpada, bo jest twórczością własną !

Weryfikowalność

1. Artykuły powinny zawierać wyłącznie materiały opublikowane w wiarygodnych źródłach.
2. Osoby dodające do artykułu nowy materiał powinny wskazać wiarygodne źródła, inaczej każdy wikipedysta może ten materiał usunąć.
3. Obowiązek powołania się na wiarygodne źródła spoczywa na dodającym nowy materiał, a nie na tych, którzy zamierzają ten materiał usunąć.

Weryfikowalność nie oznacza ustalania co jest „absolutną prawdą” – ustalanie „absolutnej prawdy” w warunkach Wikipedii jest niewykonalne. W ramach Wikipedii nie prowadzi się badań i dochodzeń z „natury”.

Poprawne pytanie to czy dodana treść jest oparta na źródle i czy to źródło jest wiarygodne !

Co to znaczy wiarygodne źródło?

A)

- Kto tam może pisać, każdy czy tylko wyselekcjonowani fachowcy?
- Jak dużo czytelników uważa to źródło za wiarygodne?
- Czy publikacja stanowiąca źródło nie jest autoreklamą?
- Czy wydawca źródła posiada jakiś system recenzowania i selekcji materiału przed opublikowaniem?

B)

Wyobraź sobie sytuację, że dowiadujesz się, że ktoś zamierza wysłać do publikacji bardzo negatywną opinię na twój temat. Czy:

- Jesteś wystraszony i obawiasz się pomówienia, gdyż wiesz, że wydawca jest znany z tego, że nie sprawdza dokładnie faktów i publikuje wszystko co jest zgodne z jego poglądami?
- Jesteś pewien iż wydawnictwo zatrudnia prawników, redaktorów i recenzentów, którzy selekcjonują i weryfikują teksty przed ich publikacją?

Źródła publikowane własnym sumptem lub niedostępne publicznie:

- książki wydane na własny koszt, prywatne strony WWW, blogi, druki własnej produkcji, dokumenty trzymane „w szufladzie” są **nieakceptowalne**
- wyjątek stanowią **źródła o samym sobie** – np. strona dużej firmy czy sławnego artysty może stanowić wiarygodne źródło – warto jednak skonfrontować podawane tam informacje z innymi, niezależnymi źródłami. Źródła niezależne mają priorytet przed źródłami o samym sobie, lub powiązаныmi (np. finansowo) z przedmiotem artykułu
- ważny jest też **kontekst** użycia źródła - artykuł na temat mało wiarygodnego czasopisma może być częściowo oparty na tym, co to czasopismo pisze o sobie samym - jednakże negatywne informacje o bezpośrednich konkurentach podawane przez to czasopismo nie można uznać za wiarygodne.

Przykłady:

- „Nature” – ok. 10 milionów czytelników, ostry system recenzowania, pisać mogą wyłącznie ludzie związani z instytucjami naukowymi
- Strona Sejmu RP – liczba czytelników nieznana, pisany przez pracowników kancelarii Sejmu – oryginalne, źródłowe teksty ustaw
- „Gazeta Wyborcza” – ok. 3 milionów czytelników, słaby i nieskuteczny system recenzowania, system selekcji w oparciu o kryteria polityczne, pisać mogą głównie etatowi dziennikarze.
- „Obywatel” – ok. 1000 czytelników (?), system recenzowania dość ścisły, ale koncentrujący się na zgodności z linią czasopisma – fakty nie są weryfikowane, piszą aktywiści ekologiczni i zwolennicy „alternatywnych” nurtów społecznych.
- „UFO magazyn” – biuletyn wysyłany do subskrybentów strony ufoinfo.pl – ok. 500 czytelników (?), brak systemu recenzowania, odrzucane są teksty kwestionujące istnienie obcych cywilizacji, akceptowane są wszystkie „potwierdzające” ich istnienie – rozprawione bezpłatnie
- Blog TORa – ok. 100 (?) czytelników, brak systemu recenzowania, pisze tylko sam TOR nie ukrywając, że pisze ze swojego punktu widzenia

Żadna z trzech reguł osobno nie wystarcza NPOV:

Ktoś napisał artykuł o wymyślonych przez siebie stworach – w artykule jest napisane, że wg autora hasła te stwory istnieją natomiast jego sąsiad w nie nie wierzy. Czy to NPOV? Jak najbardziej... mamy w końcu podane dwie rozbieżne opinie Na jakiej podstawie można ten artykuł usunąć? **Bo jest to typowa twórczość własna.**

Założmy, że ktoś doda do hasła „papieros” opinię twierdzącą, że palenie nie szkodzi i powoła się na blog swojego kolegi, który pali i ma się dobrze – czy to jest NPOV? Jak najbardziej...

Na jakiej podstawie można tę opinię usunąć? Bo jest to informacja **niezweryfikowana** w liczącym się źródle.

Żadna z trzech reguł osobno nie wystarcza – zakaz twórczości własnej

- Ktoś zamieścił swoją autobiografię, w której są same pochlebne informacje oparte jednak na liczących cytatach z Gazety Wyborczej i wyciął wszelkie wstawione wcześniej niepochlebne, oparte na cytatach z innych, równie wiarygodnych źródeł – czy to jest **twórczość własna**? Nie, bo jest oparta na w miarę wiarygodnym źródle. Czy to narusza zasadę weryfikowalności? Również nie. można to jedna zrewertować w oparciu o zasadę **NPOV**.
- Ktoś dodał do artykułu o UFO opis osobistych doświadczeń ze spotkania z obcą cywilizacją, które zostały opublikowane w formie listu „od czytelników” w „Gazecie Wyborczej” – czy to narusza NPOV? Nie – niby dlaczego? Czy to narusza zasadę **weryfikowalności**? Nie, bo powołano się na wiarygodne źródło – czy to jest **twórczość własna**? Jak najbardziej tak – autor cytuje samego siebie...

Żadna z trzech reguł osobno nie wystarcza – weryfikowalność

- Ktoś dodaje do każdego hasła religijnego maksymę „marność nad marnościami” z linkiem do odpowiedniego wersetu z Księgi Hioba –

czy to łamie zasadę **weryfikowalności**? Oczywiście nie... Czy to jest **twórczość własna**? Oczywiście nie... Czy to jest naruszenie **NPOV**? Tak, bo cytuje to w kontekście własnego punktu widzenia na daną sprawę...

- Ktoś dodał do artykułu o UFO opis osobistych doświadczeń ze spotkania z obcą cywilizacją, które zostały opublikowane w formie listu „od czytelników” w „Gazecie Wyborczej”

czy to narusza **NPOV**? Nie – niby dlaczego? Czy to narusza zasadę **weryfikowalności**? Nie, bo powołano się na wiarygodne źródło – czy to jest **twórczość własna**? Jak najbardziej tak – autor cytuje samego siebie...

Najbardziej typowe przypadki niewłaściwego powołania się na jedną z zasad (zwłaszcza NPOV)

- **NPOV = „prawda”** – próbujemy wdawać się w dyskusje co jest, a co nie jest prawdą w jakimś temacie kontrowersyjnym, gdzie nie istnieje powszechnie przyjęta „prawda”
- **NPOV = „za wszelką cenę należy umieszczać w haśle inne opinie, nawet jak ich zwolennikami są skrajne mniejszości”** – np: w haśle o ziemi – zamieszczanie informacji, że jest płaska z powołaniem się na blog jakiegoś wariata
- **„Cytowanie samego siebie” = „twórczość własna”** – niekoniecznie, jeśli cytowana praca była opublikowana w wiarygodnym źródle, to można siebie samego cytować o ile to nie narusza NPOV
- **Powolywanie się na osobiste doświadczenia**, jako sposób na radzenie sobie z POV lub podejrzanymi, nieweryfikowalnymi informacjami – usuwam informację o tym, bo ja „wiem” z osobistego doświadczenia, że to nieprawda